

صنعت نساجی؛ صنعت فقرزدا

اشاره:

در کشورهایی که صنعت نساجی و پوشاک در آن اهمیت یافته است عموماً بیکاری کمتر از کشورهای دیگر با حجم اقتصاد مشابه است و اثر اجتماعی مهمی دارد. از مهم‌ترین ویژگی‌های صنعت پوشاک این است که با سرمایه‌گذاری بسیار اندک نسبت به سایر صنایع می‌توان اشتغال‌زایی بسیار بیشتری انجام داد. به گزارش ایسنا، روند روبه‌رشد کشورهای آسیایی در توسعه پوشاک در حالی است که گردش مالی این صنعت در ایران ۹ تا ۱۰ میلیارد دلار در سال تخمین زده شده است.

به گزارش ایسنا، صنعت پوشاک در رده صنایعی قرار دارد که مزایای بسیار آن از جمله قدرت اشتغال‌زایی بالا، ارزآوری، تولید ثروت ملی، نیاز به سرمایه‌گذاری کمتر نسبت به سایر صنایع و... موجب شده تا بسیاری از کشورها در صدد توسعه این صنعت برآیند. این بخشی از یادداشتی به قلم دکتر رضا رحمانی، وزیر اسبق صمت و تحلیلگر مسائل صنعتی است.

صنعت پوشاک و نساجی صنعتی چند بعدی است که سودآوری و میزان اشتغال‌زایی بالایی دارد. این صنعت از صنایع با حاشیه سود بالا محسوب می‌گردد. پیش‌بینی می‌شود تا سال ۲۰۲۵ بازار این صنعت به ۲۰۰۰ میلیارد دلار در سال برسد. هم‌اکنون گردش مالی این صنعت در اقتصاد ایران حدود ۱۵ میلیارد دلار تخمین زده می‌شود که شامل تولید داخلی، واردات و قاچاق است. صنعت نساجی و پوشاک از جمله صنایع فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی محسوب می‌شود که با استفاده از این محصول، کشورها فرهنگ خود را به دیگر ملت‌ها صادر می‌کنند و اثر ماندگاری بر فرهنگ و اجتماع می‌گذارند. پوشاک از محصولات مرتبط با نیازهای اولیه است که در زمره محصولات راهبردی قرار دارد و نیازمند حمایت‌های خاص است.

پوشاک به چند دلیل در این جایگاه از اهمیت قرار دارد. نخست آن‌که پوشاک و مد در حوزه فرهنگ هر کشور از اهمیت خاصی برخوردار است و نماد فرهنگی آن جامعه محسوب می‌شود.

دوم آنکه صنعت پوشاک ارزش افزوده بالایی دارد و با تقویت برندینگ این سودآوری چندین برابر خواهد شد. در مرتبه سوم، سطح اشتغال‌زایی صنعت پوشاک نسبت به سایر صنایع در حد قابل‌توجهی بالا است.

در کشورهایی که صنعت نساجی و پوشاک در آن اهمیت یافته است عموماً بیکاری کمتر از

کشورهای دیگر با حجم اقتصاد مشابه است و اثر اجتماعی مهمی دارد.

از مهم‌ترین ویژگی‌های صنعت پوشاک این است که با سرمایه‌گذاری بسیار اندک نسبت به سایر صنایع می‌توان اشتغال‌زایی بسیار بیشتری انجام داد.

به عنوان مثال برای ایجاد هر شغل در صنعت پتروشیمی با قیمت سال جاری بایستی ۳۰ میلیارد سرمایه‌گذاری انجام شود درحالی‌که مقدار سرمایه‌گذاری برای ایجاد هر شغل در صنعت نساجی کمتر از ۱۰۰ میلیون است. همین ویژگی مهم موجب شده است که صنعت پوشاک و نساجی به عنوان صنعت فقرزدا معرفی گردد.

در همه صنایع، به ویژه صنعت نساجی و پوشاک باید نگاه فناورانه را در تولید و توزیع محصول نهایی مورد توجه قرار داد.

می‌توان به یقین گفت که آینده صنعت مد و پوشاک، بر پایه تکنولوژی خواهد بود و هر جزئی از این صنعت، از طراحی و پیش‌بینی روندها گرفته تا تولید و عرضه محصولات، تحت تاثیر فناوری خواهد بود. از سوی دیگر، تخمین زده می‌شود که ارزش بخش پوشاک فناورانه تا سال ۲۰۳۰ به ۵۰ میلیارد دلار برسد.

از سوی دیگر، بازی‌های اجتماعی و قابلیت‌های فضای مجازی می‌توانند کل بازار در دسترس را تا ۸ سال آینده به بیش از ۱۰ درصد گسترش دهند.

***غیبت ایران در زنجیره جهانی صنعت نساجی**
صنعت نساجی نقشی اساسی در زنجیره ارزش جهانی (GVC) ایفا می‌کند و به توسعه اقتصادی بسیاری از کشورها، به ویژه کشورهای در حال توسعه، کمک می‌کند. این صنعت شامل طیف گسترده‌ای از فعالیت‌ها، از تولید الیاف و نخ گرفته تا برش، دوخت و فروش لباس و منسوجات نهایی می‌شود.

در زنجیره ارزش جهانی نساجی، فعالیت‌ها به مراحل مختلف تقسیم می‌شوند که هر مرحله توسط کشورهای مختلف یا شرکت‌های مختلف در سراسر جهان انجام می‌شود. این امر به دلیل مزیت‌های نسبی و مطلق هر کشور در تولید مراحل مختلف زنجیره ارزش است.

برخی از مزایای مشارکت در صنعت نساجی در زنجیره ارزش جهانی برای کشورها عبارتند از:

ایجاد اشتغال: صنعت نساجی یکی از بزرگترین کارفرمایان در جهان است و میلیون‌ها نفر را در سراسر جهان به طور مستقیم و غیرمستقیم استخدام می‌کند.

کاهش فقر: درآمد حاصل از کار در صنعت نساجی می‌تواند به کاهش فقر و ارتقای سطح زندگی افراد در خانوارهای کم‌درآمد کمک کند.

توسعه زیرساخت: برای تسهیل فعالیت در صنعت نساجی، به زیرساخت‌هایی مانند جاده‌ها، بنادر و برق نیاز است.

جذب سرمایه‌گذاری خارجی: صنعت نساجی

اگر تجهیزات تولیدی از بالاترین فناوری روز دنیا برخوردار نباشند، تیراژ تولید و کیفیت محصولات پایین و قیمت تمام شده بیشتر از رقبای جهانی خواهد بود.

از سمت دیگر، عقب ماندگی صنعت نساجی باعث کاهش قدرت رقابت صنعت پوشاک خواهد شد که به موجب این عوامل، اشتغال و اقتصاد دچار آسیب می گردد. با عنایت به این موضوع لازم است سیاست های تسهیل در اعطای اعتبار به بنگاه ها جهت خرید ماشین آلات فناوری اتخاذ گردد.

* صادرات خام نهاده تولید

متأسفانه در صنعت چرم به تولید چرم گوسفندی توجه نشده است. این عدم توجه در شرایطی است که حدود ۵۴ میلیون گوسفند در کشور وجود دارد. ایجاد این مزیت نیازمند سرمایه گذاری حداقل ۵۰ میلیون یورو و تکمیل زنجیره پوشاک است.

از این مقدار چرم گوسفندی در کشور می توان حدود چهار میلیون قطعه لباس تولید کرد که ارزش آن در حدود هشتصد میلیون دلار تا یک میلیارد و ۲۵۰ میلیون دلار تخمین زده می شود.

صادرات خام پوست گوسفند تنها حدود چهل میلیون دلار عایدی برای کشور دارد که نسبت به فروش کالای نهایی تفاوت گزافی دارد.

* پوشاک قاچاق و مستعمل

در راستای حمایت از تولید داخل و تقویت سیاست حمایتی از تولیدکنندگان، واردات پوشاک خارجی ممنوع شد. آمار دقیقی از مقدار قاچاق پوشاک در کشور موجود نیست ولی به طور متوسط ۲/۵ میلیارد دلار تخمین زده می شود که ارزش پوشاک قاچاق است که از مبادی مختلف وارد کشور می شود.

حجم عمده ای از پوشاک خارجی به صورت سازمان یافته از کشورهای همسایه وارد کشور می شود. عمده این لباس ها با توجه به ذائقه و تقاضای مردم به پوشاک برند و هزینه های بالای این نوع از پوشاک و سودآوری بیشتر برای فروشنده ها، به صورت مستعمل یا تاناکورا وارد می شود. پوشاک مستعمل موجب آسیب جدی به بخش تولیدی صنعت پوشاک شده است.

سرعت در حال رشد است و هر هفته یا هر ماه یک نیاز جدید در آن تحقق پیدا می کند. صنعت پوشاک بزرگترین سهم از تجارت الکترونیک را به خود اختصاص خواهد داد.

در واقع، این صنعت تا سال ۲۰۲۵ درآمد بالقوه ۶۸۴ میلیارد دلاری خواهد داشت. صنعت پوشاک یک شبکه بزرگ با رقبای زیادی است.

برای اینکه یک برند در بازار قوی و منحصر به فرد باشد، نیاز به توسعه یک استراتژی قوی دارد. این امر به شرکت ها این امکان را می دهد که یک تصویر و هویت در ذهن مشتریان خلق کنند.

تداوم استراتژی های خاص تبلیغ و فروش در طول زمان منجر به ایجاد «برند» خواهد شد. برند باعث ارزش افزوده مازاد خواهد شد و حاشیه سود را چند برابر خواهد نمود. به دلیل هزینه های بالای برندینگ و حضور در بازارهای بین المللی میتوان کنسرسیومی از شرکت ها ایجاد نمود تا یک شرکت ایرانی با برند در سطح جهان شکل بگیرد.

* اشتغال آفرینی صنعت پوشاک در ایران

روند روبه رشد کشورهای آسیایی در توسعه پوشاک در حالی است که گردش مالی این صنعت در ایران ۹ تا ۱۰ میلیارد دلار در سال تخمین زده شده است. صنعت پوشاک در رده صنایعی قرار دارد که مزایای بسیار آن از جمله قدرت اشتغالزایی بالا، ارزآوری، تولید ثروت ملی، نیاز به سرمایه گذاری کمتر نسبت به سایر صنایع و ... موجب شده تا بسیاری از کشورها درصدد توسعه این صنعت برآیند.

در ایران ۷۰۰ واحد صنعتی و ۳۰۰ هزار واحد صنعتی در توزیع صنعت پوشاک و نساجی فعالیت دارد. در مجموع بالغ بر یک میلیون نفر در زنجیره تولید تا توزیع در این صنعت مشغول به فعالیت هستند.

* لزوم نوسازی ماشین آلات

یکی از مسائل اساسی در صنعت پوشاک و نساجی، نوسازی ماشین آلات تولیدی است. نوسازی ماشین آلات در صنایع نساجی به دلیل مشکلات مالی بنگاه ها در سال های اخیر محقق نشده است. بزرگترین مزیت نساجی یک کشور نسبت به دیگر کشورها توان تولید با کمیت و کیفیت بالا است.

می تواند سرمایه گذاری خارجی را به کشورها جذب کند، که می تواند به رشد اقتصادی و توسعه کمک کند.

توانمندسازی زنان: زنان سهم قابل توجهی از نیروی کار در صنعت نساجی را تشکیل می دهند. مشارکت در این صنعت می تواند به توانمندسازی زنان و افزایش استقلال اقتصادی آنها کمک کند. علی رغم مزایای مذکور، بازار این صنعت به صورت مساوی در کشورها پخش نشده است.

۷۵ درصد از بازار در کشورهای اتحادیه اروپا، ایالات متحده، چین و ژاپن است درحالی که یک سوم از جمعیت جهان را دارا هستند.

براساس آمار، بازار پوشاک تا سال ۲۰۱۷ تقریباً ۱/۳ تریلیون دلار اندازه گیری شده که بزرگتر از کل اقتصاد ایتالیاست. پیش بینی می شود تا سال ۲۰۲۵ این عدد به ۲ تریلیون دلار برسد و مجموعه بازار مصرفی هند و چین از اتحادیه اروپا و آمریکای شمالی پیشی بگیرد.

آسیا به بزرگترین تولیدکننده و عرضه کننده محصولات صنایع نساجی و پوشاک برای کشورهای پیشرفته و درحال توسعه جهان تبدیل شده است. انتقال تولید به این بخش از جهان از سال های بسیار دور تاکنون ادامه یافته است.

در سال ۲۰۰۰ تقریباً ۲۰ درصد از تجارت محصولات نساجی بین کشورهای آسیایی بود در حالی که پیش بینی می شود تا سال ۲۰۲۵ این رقم به ۳۵ درصد برسد.

چین با تامین ۶۵ درصد از این تجارت، بزرگترین عرضه کننده این محصول است که در سال های اخیر با افزایش مصرف سرانه پوشاک شهروندانش و افزایش هزینه تولید از ارتقا حجم صادرات امتناع نموده است.

این موضوع برای کشورهای درحال توسعه از جمله ایران که در اتحادیه های متنوعی عضو است فرصت مناسبی را جهت افزایش صادرات فراهم نموده است. با این حال، سهم ایران از این صنعت در زنجیره جهانی به بیش از ۵۰۰ میلیون دلار نمی رسد.

*** اهمیت خلق برند ایرانی در افزایش حاشیه سود صنعت مد و پوشاک یکی از صنایعی است که به**